

הלכה למעשה

עם רבני רשת בתי ההוראה הארצית 'המאורות'

האם מותר להשתמש בחשמל בשבת?

מאת הגאון רבי אברהם בן משה

שליט"א // ראש בית המדרש שתילי זיתים

ומח"ס שתי"ז ע"פ זית רענן, ומרבני בית

ההוראה

שאלה: האם יש חובה לעשות גנרטור בשבת?

ואשמח לדעת מה הנימוק לכאן או לכאן, מאחר ושמעתי כמה צדדים בזה, ולא ידעתי מה רצוי לעשות?

תשובה: לענין שאלתכם אשיב בקיצור.

הפעלת גנרטור בערב שבת לצורך שבת היא חומרא שלמצוה ולא חובה.

דעת החזו"א שאין להשתמש עם החשמל בשבת כיון שחברת החשמל מייצרת חשמל בשבת ע"י הוספה תמידית של חומר בעירה - פחם, כדי לייצר חשמל.

חברת החשמל טוענת שכל הייצור בשבת הוא ע"י גויים בלבד. ויש שפקקו על אמינותם. והיום רוב ייצור החשמל הוא ע"י גז, והרבה מקילים בזה שאין כלל שיהודי חילל שבת. ובפרט שדעת שבט הלוי ח"א סימן מז, שהמכוון גנרטור מערב שבת כדי שיפעל בשבת, כיון שהוא עובד ברעש גדול כמו ריחיים של מים, יש בכך זלזול בשבת, והתיר רק לצורך בתי כנסיות או בתי מדרשות, משום שיש בהפעלתו צורך מצוה, עיי"ש. ויש שחלקו עליו שכל שימוש של הגנרטור הוא כדי שלא יהיו מחשמל המופק בשבת, זהו כבוד השבת ואין בכך זלזול בכבוד השבת.

ומכל מקום למעשה הרוצה להחמיר תע"ב, וטוב יעשו אם יטמינו את הגנרטור באדמה שלא יהיה רעש.

עיון הפרשה

צדיקי הדורות בתימן

איש צדיק תמים ה'ה גדורתינו (ו', ט').

אם רוצים להתחקות מעט אחר גדולתם וחינו ערכם של רבותינו גדולי הדורות שבתים, אין מתאים יותר מאשר לצטט מתוך דברי חכימה דיהודאי, גאון ישראל והדרו, מרן הגאון **רבי עמרם קורח** זצ"ל, רבה הראשי האחרון של תימן, אשר בחיבורו הגדול 'סערת תימן', בדברים מעטי הכמות ורבי האיכות, תיאר את דמותם של גאוני הדורות בתימן זיע"א במילים ספורות ממש. ואמת הוא, שכמדומה אין יותר נכון מלתרגם דברים אלו עליו עצמו, וכדלהלן:

פאר הדור (סערת תימן דף ס"ג), הרב הגדול, נתגדל ונתרומם שמו ונתפרסמה חכמתו, עד שנתמנה ונבחר ראב"ד ומו"ץ בצנעא. וכל נפות תימן, מכל כפר ומדינה הקרובים והרחוקים הריצו אליו שאלותיהם ספקותיהם, והוא נשתדל בחפץ ורצון להשיב שואליו, דברים מבוררים אחר העיון והפלפול. כי בדורו כמוהו לא נמצא משכיל ונבון, להוציא דבר מתוך דבר ולכוין את שמועותיו. זכה ברוחב דעת ובינה, זיכה את הרבים בעמלו ויגיעו. ספריו אשר השאיר אחריו למאורות, לכל רב ודיין ומורה הוראות. גולת תימן תוכל להתפאר כי מבין רבני ומשכילי עדתה יצא חוטר גאוה. מגאוני ישראל נמנה, ועם גדולי חכמיהם עומד בשורה (שם דף י"ט).

רב מובהק בכל דיני התורה (שם דף כ"ד), רב תלמודי (שם דף מ"ד), בעל שכל חד וחריף (שם דף מ"ה). הולך תמים ודובר צדק (שם דף נ"ז). שינה בעיניו איננו רואה בתחילת הלילה, ולבו ער בסוף כל לילה.

שונא את הרבנות והשררה, מכבד את הבריות ומתרחק מרדיפת כבוד ויוהרא (שם). חוסן קומתו ויפי תארו מקסימים, שכלו הזך ודבר שפתיו חן וכבוד יביעון. בשבתו על כס הרבנות ובכל מעמד ומסיבה, הוד מלכות חופף עליו. מחונן ענוים, שופט בצדק דלים. שובר זרוע עריצים, ומכתת רגל פריצים. מקורות כללי הדינים וסעיפיהם ידועים לו וסדורים בפי.

כקטן כגדול מעטרים אותו ביראת הכבוד והאהבה (שם דף ל"א). הוא היה מבחר אנשי דורו בענווה ויראת חטא (שם דף מ"ט). אוצר בלום למקרא משנה תלמוד ואגדה, תורתו סדורה בפיו, מרוה כל צמא ומבקש את דבר ה'. לא החזיק ברבנות ולא נתנהג בשררה. רבני הדור הכירו יקר חכמתו, ובדבר שהוא שקול סומכים על הכרעתו.

מאד מאד היה שפל רוח, אפילו המוני עם נהג בהם כבוד, ומשווה דעתו עם כל אדם (שם דף מ"ט). מפורסם בדורו לסופר מהיר, ובעל שכל בהיר (שם דף נ"ז). מזכיר את הקהל במכתבי תוכחת לכל בתי כנסיות, מזהירים לפרוש מכל דבר אסור, ומכל מעשה מגונה. מזרזם לעסק תורה ותפילה ולהתנהג במדת הצניעות והבושה.

איש את אחיו יעזורו לפקח על העניים קרוביו ובני שכונתו, כל אחד כפי יכולתו, ועל כולם אהבת האמת והשלום. הקהילה מצאה מנוח בכל אופני הנהגותיה, אהבוהו בלבם ושמו נתרומם בפי כולם. לשמע חכמתו באים מכל הערים והכפרים, ליהנות מאור תורתו, לפתור שאלותיהם וספקותיהם, ועל הרוב דיני שחיטה ובדיקה קידושין וגירושין.

נכבד ונעלה היה אצל רבני דורו בחכמתו ובקיאותו בכל הספרים התורניים, ואהוב לכל בענוותו ויושר לבו (שם דף כ"ט). חן וכבוד נתן לו האלהים, וכל דבריו נשמעים ומתקבלים (שם דף מ"ו). תלמידיו יספרו עליו נוראות ופעולות מפליאות (שם דף ל"ה).

עיוני הלכה ומנהג

מה דין תבנית אפיה הנוגעת בתבנית עם דם?

מאת הגאון רבי יוסף צברי שליט"א / רב ומו"ץ באלעד ומרבני בית ההוראה

נשאלתי לגבי כבד הנצלה בתנור, ויש תחתיו תבנית חד פעמית גדולה המקבלת מדמו, ותבנית זו הנבלעת מהדם עומדת על גבי תבנית גדולה אחרת, קבועה. ונשאלת השאלה, האם התבנית הנבלעת מהדם אינה אוסרת את התבנית שתחתיה, הרי כל התנור כולו רותח מחמת הפעלת הצלייה שבתוכו, ונמצאו ב' תבניות רותחות הנוגעות זו בזו ואחת בלועה מאיסור. ובפרט יש לברר האם שרי לעשות כן לכתחילה.

תשובה: הלכה פסוקה היא שאין כלי אוסר כלי בנגיעה בלבד ללא רוטב או נוזל הנמצא ביניהם, כמובא בדברי הרמ"א בסי' צ"ב סעיף ח', ובסימן צ"ג סעיף א' ע"ש ובנו"כ, והביאו הש"ך כדבר פשוט בסי' ק"ח סקכ"ב.

ובכנסת הגדולה (סי' ק"ה הגהת הטור סקנ"א) הוכיח, שדין זה שכלי אינו אוסר כלי אינו רק בדיעבד, אלא כ"ה אף לכתחילה. אלא שסיים שם: "וירא שמים יזהר לכתחילה", והביאו הכף החיים שם.

וני"ל שכל הנידון שם הוא על ב' סירים שיש בהם מאכל, שאז יש מקום לכתחילה לא להצמידם מחשש פליטה ואוכל העובר מזה לזה, אבל בנידון דידן הדבר מותר אף לכתחילה לגמרי, ומכמה טעמי:

א. כי דווקא שם יש לחוש כי הסיר מלא בתבשיל, ומתבשל ברתחה זמן רב והסיר בלוע כולו מהמאכל, אבל כאן התבנית הנבלעת מדם היא ריקה, ואותו מעט דם הנוטף עליה פשוט שאינו מספיק לפעפע בכלה, בפרט שאין בה כל רוטב שיגרום לו להגיע לכל חלקיה.

ב. התבנית המקבלת את הדם נחשבת כלי שני, וי"א שאין כלי שני פולט בכל אופן (עיין דרכי תשובה סי' ק"ה סקס"ג).

ג. מה עוד שהדם אינו נחשב לכו"ע דבר שמן, לכן אין שום סיבה שיהא מפעפע בכל התבנית אלא רק אוסר את מקומו, לכן לא נחשב שכל התבנית בלועה מאיסור, שתגרום לאסור את הנוגע בה בלא רוטב.

וכ"ז כמובן כאשר מחליפים את התבנית הבלועה מדם בכל פעם, (כאשר נוהגים כמעט בכל בית מישאל, בעיקר משום נקיות) כי בתבנית ישנה שבלועה מאיסור דם מקודם, כבר לא שייכים כמה מטעמי ההיתר הני"ל.

תגובות למאמר זה, ניתן לשלוח למייל: i0548401330@gmail.com

המעוניינים לפרסם במדור זה - עיוני וביורוי הלכה ומנהג, יש לפנות אל מערכת הגיליון.

יחידי סגולה

ציצים ופרחים במשנת רבותינו

וְיִוֹלֵד נַח שְׁלֹשָׁה בָּנִים אֶת שָׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת (ו', י').

רמזים נפלאים כותב הגאון רבינו חזקיהו מלאכי זצוק"ל, רבה של שכונת משכנות ברמת השרון ומזקני רבני תימן בדורות האחרונים (מכתבי ידו), בפסוקים אלו, ואלו הם דבריו:

הנה בפרשתנו ישנם ששה פסוקים של חמש מלות בנות ב' אותיות סמוכות זו לזו. א. נח את שם את חם. ב. כי גם זה לך בן. ג. כי יד על כס י-ה. ד. על כן לא בא אל שולחן המלך. ה. גם לי גם לך לא יהיה גזורו. ו. אין זה כי אם רע לב.

רמז בזה ויכוח יצר הרע עם יצר הטוב, יצר הרע אומר "נח את שם", עשה נחת רוח ליצר הטוב, וגם "את חם", תן חלק גם ליצר הרע, היינו יחמם אותך בחטא. ואם אתה חושש מעוון, הרי "כי גם זה לך בן", גם מהעוונות יכולות להיות מצוות אם תשוב מאהבה. ואם אתה מתיירא שמא לא תוכל ליצר "כי יד על כס י-ה" מלחמה לה' בעמלק", הקב"ה נשבע להילחם בעמלק והוא יעזור לך לנצח. משיב היצר הטוב "על כן לא בא אל שולחן המלך" לגן עדן כדברי חז"ל האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה. משיב יצר הרע "גם לי גם לך לא יהיה גזורו", היינו אל תעסוק לא במצוות ולא בעבירות, שב במנוחה בעוה"ז, אל תקניט את היצר הטוב ולא את היצר הרע. משיב יצר הטוב "אין זה כי אם רע לב", להיות יושב באפס מעשה זה מרוע לב כי האדם נברא לקיים תורה ומצוות.

שְׁלֹשָׁה אֱלֹהִים בָּנֵי נַח וּמֵאֵלֶּה נִפְצָה כָּל הָאָרֶץ (ט', י"ט).

עוד כתב הגאון זצ"ל: נשאלת השאלה וכי לא ידענו ששלושה אלה בני נח והלא כתוב ויולד נח שלשה בנים וגו'.

אלא הפירוש שזה מרמז לנו על שלושה סוגי בני אדם שיש בעולם. א. "סוג שם" אלה אשר מקדישים את זמנם ומרצם ללימוד התורה וכו'. ב. "הממוצע יפת" אלה הממזגים את עולם הזה עם עולם הבא והם דומים ליפת, ולכן כתוב "יפת אלד"ם ליפת" בתנאי ש"וישכון באהלי שם" שמאחד את התורה והעבודה ואינו רואה בהם שום מחיצה וכו'. ג. "חם" אלה אשר מקדישים את זמנם לריקנות ואינם שמים לב לישוב העולם, אלה בסוג חם וכו'.

רשת בתי ההוראה
המאורות
 להדלות קודש תינו
 מוסדות חינוך וחינוך חסידי

מוקד ההלכה הארצי

שעל ידי רשת בתי ההוראה
חייגו בכל עת: *8416
 ישראל - 03-30-88-88-5
 ארה"ב - 151-8613-0185
 ניתן לשלוח שאלות במייל, ולקבלת העלון מדי שבוע בדוא"ל - שלחו ל: sm088302222@gmail.com או באמצעות אתר המאורות: kav.meorot.net

לתרומות והקדשות לזיכוי הרבים
 בארץ ובעולם - חייגו: 08-9302-302